راهنمای عملی برنامه کاروزی۳

کاربرد روایت‌نگاری تأملی و تحلیل محتوا

در برنامه کاروزی دانشگاه فرهنگیان

(داده‌نما / اینفوگراف شماره ۴/۱ – ارائه تصویر کلی)

سال تحصیلی ۹۶- ۱۳۹۵

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

مدیریت کاروزی و مدارس وابسته

هدف از ارائه این مدل: ارائه الگویی برای «**واکاوی تجارب شخصی**» حاصل از «**تجربه کاروزی در محیط آموزشی**»، از طریق «**تحلیل محتوای روایت نگاری تأملی**»، با «**رویکرد استقرایی**» به منظور «**تبدیل تجربه‌شخصی به تجربه عمومی و همگانی**» به عنوان «**وسیله‌ای برای انتقال مفاهیم به دیگران**»، که «**امکان ویرایش، اصلاح، تجدیدنظر و تغییر اندیشه‌های بیان شده**» **و دریافت بازخورد برای فرد**» را ممکن می‌سازد و به عنوان «**یک فرایند رشد**»،فرایندی که در طی آن، فرد «با افزایش درک و فهم خود از پیچیدگی‌های عملی‌اش» در «**تلفیق با مبانی نظری**»، «موجبات **توسعه، پیشرفت و توسعه حرفه‌ای**» خود را فراهم می‌آورد.

استیکل و والتمن(۱۹۹۴)، با اشاره به این که، نگارش تأملی در هر دو شکل، ساختارمند و بدون ساختار، تأثیرات و سودمندی‌های خود را دارند، با اقتباس از مدل‌های کتنیگ(۱۹۹۱)، نمونه دیگری از نگارش را در دو گام، برای دانشجویان کاروزی توصیه کرده‌اند:

گام اول:هر کاروزموظف است نوشته دنباله‌داری در یک ترم داشته باشد. که از روایت‌های هفتگی تشکیل شده است.

در این گام کاروزر، تجربه‌اش را همراه با همه احساسات، سردرگمی‌ها، کامیابی‌ها، ناکامی‌ها، سؤالات و ... که داشته است، روایت می‌کند. این قسمت از روایت باید بسیار غیررسمی و بلافاصله پس از تجربه نوشته شود. در حالی که کاروزر لازم دارد. در این قسمت خلاصه‌ای از اتفاق‌های رخ داده را نیز بنویسد، اما باید توجه داشته‌باشد،«**نوشته‌تأملی**»، صرفاً بازگویی و گزارش‌دادن صرف معنی نمی‌دهد، این نوشته‌ها همراه با فکرکردن درباره اتفاق‌ها است و شیوه‌ای برای فکر و گفت و گو با خود است.

گام دوم:در طول هفته، هر کاروزر نوشته ابتدایی خود را بازخوانی می‌کند و برای آن حدوداً ۲ تا ۳ صفحه نوشته تکمیلی می‌نویسند. این قسمت شامل تجزیه و تحلیل، ترکیب، نتیجه‌گیری و ... می‌باشد. در این قسمت کاروزر می‌تواند از عبارت‌هایی مانند جمله‌های زیر استفاده نماید:

- من تعجب می‌کنم این اتفاق شبیه است به.....
- این موضوع مرا یاد....
- در همین زمینه مطالعه‌ای را به خاطر می‌آورم که....
- شاید نظریه.... در این جا عمل کند زیرا....

در پایان کاروزر موظف است **نوشته تأملی** دو قسمتی خود را در اختیار استاد راهنمای خود قرار داده و در سمینارهای کاروزری با هم‌کلاسی‌های خود مطرح نماید.

سورز[1](۲۰۱۰)، نیز ویژگی‌های یک **روایت تأملی** را این چنین نشان داده است:

یک روایت تأملی ..... نیست.	یک روایت تأملی ..... است.
۱- لیستی از فعالیت‌های روزانه	۱- گزیده‌ای از ۱ تا ۳ رویداد خاص
۲- یک گزارش عینی	۲- یک شرح ذهنی، درونی و شخصی
۳- کلیاتی از اتفاقات و حوادث روز	۳- جستجو برای یافته الگوها و تم‌ها
۴- پرسیدن «چه؟، چه وقت؟ و چگونه؟	۴- پرسیدن «چرا؟»
۵- منفصل از درس‌های دیگر	۵- متصل به درس‌های دیگر ایجاد ارتباط بین عمل و نظر

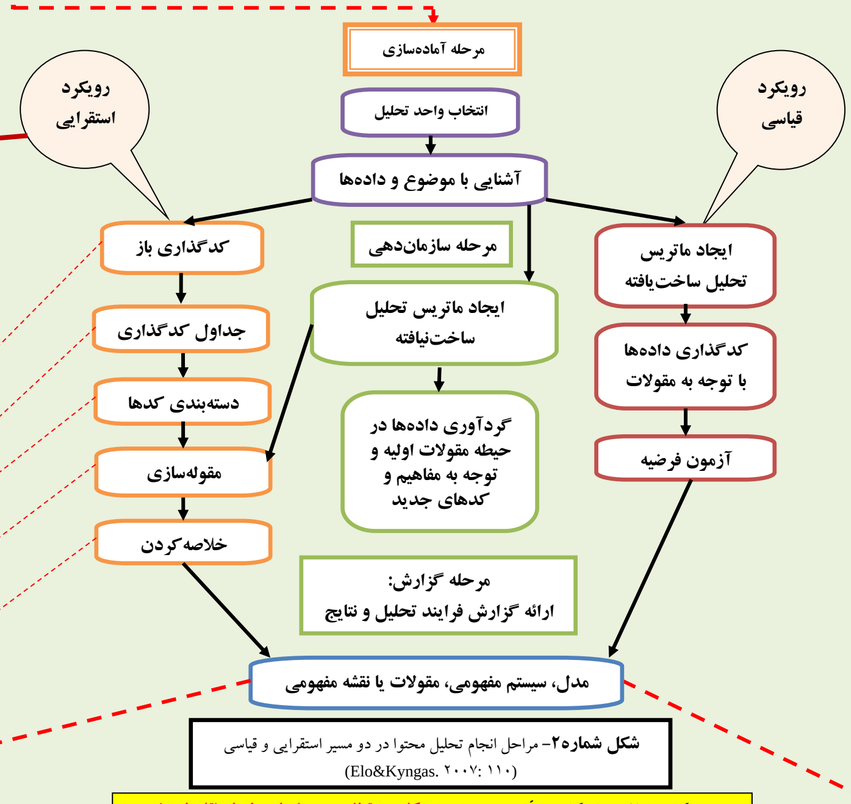

شکل شماره۲– مراحل انجام تحلیل محتوا در دو مسیر استقرایی و قیاسی (Elo&Kyngas. ۲۰۰۷: ۱۱۰)

مسیر حرکت در تحلیل محتوای کیفی عمدتاً از متن به سمت **بیرون کشیدن مقولات** و سپس **ایجاد مدل‌ها و نقشه‌های مفهومی** است. از این رو، کاربرد بیش‌تر **منطق استقرا** در آن، پذیرفته شده است.(Elo&Kingas, ۲۰۰۷: ۱۰۷)

گزارش واکاوی تجارب شخصی:

در بخش پایانی، **یافته‌های برخاسته از متن، ارائه و تفسیر می‌شوند.** در این جا می‌توان از **داده‌های نظری** موجود برای بررسی نتایج تحقیق یا مقایسه با آن سود برد و این می‌تواند به عنوان نوعی گذر به منطق قیاسی در بخش گزارش تحقیق در نظر گرفته شود. **بخش‌هایی از متون مورد مطالعه** نیز می‌توانند برای **مستندکردن یافته‌های‌تحقیقی** مورد استفاده قرار گیرند. (Hsieu-Fang &Shannon, ۲۰۰۵: ۱۲۷۸-۱۲۸۱& Elo & Kyngas, ۲۰۰۷: ۱۰۹-۱۱۱)

یادگیریوتنیبهبدنی(یادگیری و تنیبه بدنی(دغدغه‌های اصلی معلم عشایری

خاطرات معلم عشایر حول چند موضوع مرتبط به یکدیگر که با موقعیت‌آموزشی او مرتبط است، چرخ می‌خورد .**کانون اصلی** این خاطرات، تجربه‌های یادگیری دانش‌آموزان است و مفاهیم دیگر بر گرد آن قرار می‌گیرند. از همان آغاز معلم در تلاش است که به‌گونه‌ای به بچه‌های عشایر درس دهد که دانش‌آموزانش بهترین یادگیری را داشته باشند ولی دانش‌آموزان به یادگیری میل چندانی نشان نمی‌دهند و کلاس او را دچار اخلال می‌کنند. او **روش‌های مختلف آموزشی را برای کنترل کلاس به کار می‌برد** ولی فایده‌ای ندارد. تصیحت، تنیه، صحبت با والدین، دادن تکلیف اضافی، کم کردن ساعت زنگ تفریح و امثال اینها که هیچ‌یک مؤثر واقع نمی‌شوند. برخی عوامل دیگر هم موجب می‌شود معلم تشویق به استفاده از تنیه بدنی به عنوان روشی آموزشی شود. **انتظارات والدین**، اعتقادات بچه‌ها درباره تنیه بدنی و **توصیه‌های مسؤلین** مجتمع آموزشی از جمله این عوامل‌اند. والدین انتظارشان این است که معلم به عنوان ابزار تربیتی از تنیه در آموزش بچه‌ها استفاده کند. معلم می‌گوید: « البته در طول این مدت همه خانواده‌ها به به من می‌گویند اگر دانش‌آموزان را کتک نزنی اصلاً گوش نمی‌کنن». این در حالی است که **معلم به خانواده‌ها می‌گوید** تنیه بدنی کار درستی نیست، ولی آن‌ها می‌گویند: «این بچه‌ها با رفتار آرام درست بشو نیستند». **بچه‌ها هم معتقدند** که آن‌ها با کتک درس می‌خوانند. **معصومه یکی از شاگردان** معلم به او می‌گوید:« بچه‌های این جا فقط با کتک درست می‌شوند». وقتی معلم از بچه ها در **زنگ انشا** می‌خواهد در مورد شغل آینده‌شان بنویسند، برخی چنین می‌نویسند:« می‌خواهند معلم شوند». معصومه گفته بود:« می‌خواهم معلم شوم و خوب درس بدهم و اگر بچه‌ها دست و صورتشان کثیف باشد آن‌ها را کتک بزنم»، **نتایج تحقیق بلداجی**(۱۳۸۳ به نقل از الهام ۱۳۸۷) با عنوان «عوامل فرهنگی- اجتماعی و آموزشی مؤثر بر ترک‌تحصیل دانش‌آموزان مدارس راهنمایی عشایر لردگان و اردل» نشان می‌دهد عواملی مانند عدم مشارکت والدین در آموزش فرزندان خود، نبود الگوی موفق از افراد تحصیل کرده، تنیه‌بدنی و دوری مدرسه، حضور نامرتب معلمان و کوچ فصلی خانوارها از عوامل ترک تحصیل دانش‌آموزان مدارس راهنمایی عشایر لردگان و اردل است. معلم برای کنترل بهتر دانش‌آموزان تسلیم وضع موجود می‌شود و **بر خلاف روزهای اول تدریس خود** به این نتیجه می‌رسد: *«نمی‌شود زیاد به دانش‌آموز بها داد و به روی او خندید... الآن در حال رسیدن به این نتیجه‌ام که به جز معصومه و احمد و کلاس اولی‌ها بقیه تا کتک نیاشد البته به صورت فاصله‌ای از لحاظ رفتاری کنترل کردنشان با حرف خوش سخت است".*

بحث:

ما موقعیت او را با توجه به موقعیت فرهنگی عشایر توصیف کردیم و وضعیت او را با توجه به سبک زندگی عشایر کوچرو که فرهنگ یادگیری ویژه‌ای را در مدرسه ایجاد میکرد تحلیل کردیم. بر حسب روایت او از یک سال تدریس در مدرسه، کنترل کلاس و تنیه‌بدنی چالش‌های اصلی او بودند.

طاهر، محمد و محمد(۲۰۰۵)، برخی دولت‌ها سعی کرده‌اند مسائل آموزشی عشایر کوچ‌رو و سایر مشکلات آن‌ها را با اسکان دائم آن‌ها حل کنند. در هندوستان تا نیمه دهه ۱۹۸۰ دولت عشایر کوچ‌رو را به انتخاب اسکان دامی تشویق می‌کرد.(دیر، ۲۰۰۱) در ایران سیاست اسکان ناموفق بوده است و در برخی موارد موجب از بین رفتن مراتع شده است.(توکلی و ضیا توانا،۱۳۸۶) همان‌طور که عمر و طاهر(۲۰۰۳)، می‌گویند عشایر کوچرو به نظام آموزشی کارآمد نیازمندند. نظامی که نیازها و فرهنگ آن‌ها را تشخیص دهد و به واقع قصد حل مسائلی را داشته باشد که چالش‌های فراوانی در آموزش و مدیریت کلاس‌های عشایر کوچرو ایجاد می‌کند. برنامه‌درسی عشایر کوچرو باید با سبک زندگی آن‌ها تطابق داشته باشد. برخی کشورها مانند تبت، در این مسیر گام برداشته‌اند و به مدارس عشایر اجازه داده شده است که۲۰ درصد برنامه‌درسی را مطابق نیازهای منطقه خود تدوین کنند.(بانگسو،۲۰۰۸) این طرح‌ها فرصتی ایجاد می‌کند که برنامه‌درسی طراحی شود که با سبک زندگی مأنوس دانش‌آموزان عشایر کوچ‌رو منطبق باشد. نظام برنامه‌درسی در ایران باید از تمرکز شدید خود بکاهد و مواد آموزشی که متناسب با فرهنگ عشایر است و با سبک زندگی آن‌ها هم‌خوان است در برنامه‌درسی بگنجاند و تفاوت مناطق شهری، روستایی و عشایری را مد نظر قرار دهد. علاوه بر آن ساعات مدرسه انعطاف‌پذیر لازمه مدرسه عشایر کوچ‌روست. هم‌چنین زمان حضور بچه‌ها در مدرسه باید کاهش یابد. والدین عشایر به کمک فرزندان خود در نگهداری و مراقبت از گله نیازمندند .گاه حتی ممکن است به این خاطر بچه‌هایشان را به مدرسه نفرستند، گرچه به

مون(۱۹۹۹)،«تأمل» را سنگ بنای **توسعه شخصی معلمان** می‌داند و آن را به عنوان یک فرایند رشد معرفی می‌کند. **فرایندی که در طی آن، فرد با افزایش درک و فهم خود از پیچیدگی‌های عملی‌اش**، موجب توسعه و پیشرفت خود می‌گردد.

تأمل/ عمل یا کنش تأملی

«**تفکرتأملی**»، نخستین‌بار توسط **دیویی(۱۹۳۳)** مطرح شد. او **تأمل**، را «**ابزاری جهت تبدیل تجربه‌های مبهم و پراکنده به تجربه‌های روشن و منسجم**» بیان کرد.

شون(۱۹۸۳)، با بیان اصطلاح «**کارگزار تأملی**» و با تأکید بر این که کارگزاران و معلمان باید برای برآوردن نیازهای دانش‌آموزان خود، تأملی‌تر شوند، یک هدف «خدماتی» را در پس «**عمل‌تأملی**» قرار داد.

شون، معتقد است موقعیت‌های کلاس به شکل معلوم و واضح خود را نشان نمی‌دهند بلکه آن‌ها از اتفاق‌هایی گیج‌کننده، نامطمئن و پر دردسر تشکیل شده‌اند، **کارگزار فکور** با ایجاد ارتباط بین موقعیت مبهم و نامعین به موقعیت‌های گذشته و موضوعات‌دیگر در نهایت با چارچوب‌بندی درست و **تأملی** به راه‌حل می‌رسد.

بود(۲۰۰۱)، به طور مشابه، **تأمل** را فرایندی می‌داند که «**موادخام** و **پردازش‌نشده تجربه** به **یادگیری** تبدیل می‌شوند».

کولب(۲۰۰۵)، «**تأمل**» را **حلقه کلیدی در چرخه یادگیری تجربی** می‌داند. براساس این نظریه، یادگیری چرخه‌ای است که شامل «**تجربه**»، «**تأمل**»، «**تفکر**» و «**عمل**» می‌شود.

استفاده از بازخورد در یادگیری از طریق کاروزری

استفاده از بازخورد در یادگیری، از آن جهت اهمیت دارد که تجربه به تنهایی نمی‌تواند منجر به یادگیری شود بلکه باید با بازخورد مناسب و تأمل همراه باشد. این بازخوردها، از طریق تأمل قبل، حین و پس از عمل و سپس تفسیر و تلفیق تجربه با دانش موجود صورت می‌گیرد.

کلب(۱۹۸۴)، چرخه‌ای را برای یادگیری همراه با بازخورد ترسیم کرده است که در زیر مشاهده می‌کنید:

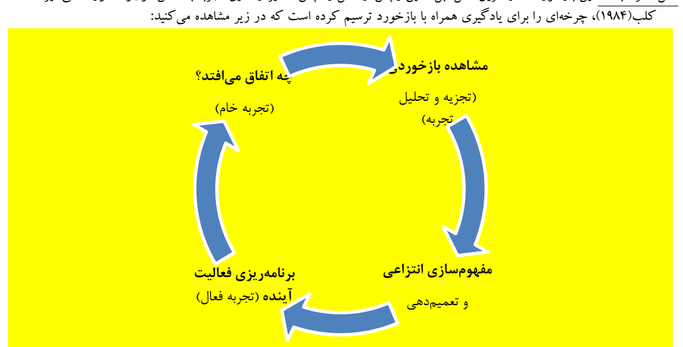

شکل شماره۶– نمایش چرخه یادگیری همراه با بازخورد

استفاده از بازخورد در توسعه روابط آموزشی

استفاده از بازخورد در توسعه روابط آموزشی، به این صورت است که معلم خوب کسی است که بتواند رابطه‌ای با یادگیرنده خود برقرار کند که وی روند پی‌گیری یادگیری خود را ادامه دهد. فرشواتر،(۲۰۰۲)، برقراری ارتباط مؤثر و مناسب آموزشی و تصمیم‌گیری در موقعیت یادگیرنده محور، مهارتی است که توسط استادان و معلمان راهنما و کاروزران باید کسب شود.

استفاده از بازخورد برای توسعه عملکرد حرفه‌ای

برای توسعه عملکرد حرفه‌ای و تصمیم‌گیری صحیح، سریع و حرفه‌ای باید آن‌قدر به دست‌اندرکاران آموزشی در مراحل آموزش و پرورش بازخورد مناسب داده شود تا آن‌ها مدل‌های ذهنی فراوانی برای مشکلاتی که در آینده باید به آن‌ها پاسخ‌گو باشند، در ذهن داشته باشند. (اروت،۱۹۹۴)

بی‌شک روایت‌نگاری تأملی با هر شیوه و الگویی نوشته شود، سودمندی‌ها و ارزش‌های بی‌بدیل خود را دارد. احاطه و تسلط بر دنیای عمل، معناسازی، رشد و توسعه حرفه‌ای، تقویت خودیادگیری، پرورش خلاقیت، پرورش تفکر انتقادی، احساس مالکیت شخصی در یادگیری، نمونه‌ایی از این سودمندی‌ها است.(مون[1]، ۱۹۹۹)

روایت‌نگاری تأملی، این فرصت را به دانشجویان و معلمان می‌دهد تا در مورد نظریه‌ها و نحوه اعمال آن‌ها در عمل، بیندیشند و بین عمل و نظر رابطه برقرار کنند.

روایت‌نگاری تأملی، این فرصت را به دانشجویان و معلمان می‌دهد تا در مورد نظریه‌ها و نحوه اعمال آن‌ها در عمل، بیندیشند و بین عمل و نظر رابطه برقرار کنند.

هم‌چنین این نوع نوشتن‌ها توانایی استخراج «نکات عملی» را در دانشجویان و معلمان تقویت می‌کند و این توانایی موجب می‌شود، اشتراک‌گذاری تجربیات‌عملی با مربی یا همکاران دیگر، برای آن‌ها آسان شده و باعث گفت وگوهای بسیار غنی و عمیق تأملی در طی جلسات و سمینارها شود.(امیرا و وایلد[1]، ۲۰۱۵)

با وجود تمام سودمندی‌ها و تأثیراتی که روایت‌نگاری تأملی دارد این شیوه با موانع و مشکلاتی نیز همراه است؛ وقت‌گیر بودن، ترس از نوشتن، هراس از نوشتن تجربیات توأم با شکست و دست‌زدن به روایت‌های ساختگی از مواردی است که می‌تواند به عنوان محدودیت‌های روایت‌نگاری به آن اشاره کرد.(امیرا و وایلد، ۲۰۱۵)

استیکل و والتمن[1](۱۹۹۴)، نگارش تأملی را جز جدایی‌ناپذیر کاروزری دانسته و از آن به عنوان ابزاری مؤثر برای این برنامه یاد می‌کنند. البته هم‌چنان که اشاره شد **روایت‌نگاری تنها راه واحد و قطعی برای پرورش و تسهیل تأمل نیست** و در سال‌های اخیر به ویژه با بروز و حضور تکنولوژی‌های جدید، بی‌شک دانشجویان و مدرسان از شیوه‌ها و ابزارهای تأملی متنوع و متعددی می‌توانند برای حصول این هدف استفاده کنند:

- تصویربرداری از فرایند کلاس و نمایش آن در دانشگاه،
- برپایی جلسات نقد و گفت و گو،
- تهیه ویدئو ژورنال و «گفتگو با خود» در جلوی دوربین بعد از هر تجربه،
- تماشای مستقیم جریان کلاس توسط استاد، معلم راهنما و هم کلاسی‌ها و سپس گفت و گو و نقد پس از آن،
- ایفای نقش و بازسازی تجربه توسط دانشجو در دانشگاه و نقد هم‌کلاسی‌ها و استاد راهنما و...

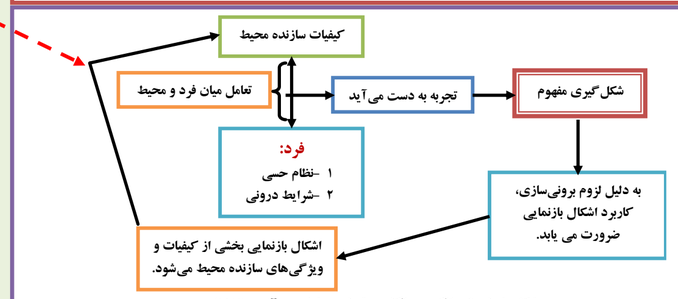

شکل شماره۲- الگوی واکاوی تجارب شخصی(آیزنر، ۱۹۸۲)

این الگو داد و ستد میان فرد و محیط را نشان می‌دهد:

در کانون این تعامل، فرد[کاروزر] به عنوان موجودی با شعور قرار دارد که در دنیایی از کیفیات زندگی می‌کند. او دارای یک نظام حسی، یادگیری‌های پیشین و یک سری گرایش‌ها و تمایلات و یک مجموعه از «مهارت‌های بازنمایی» است.

تجربه جنبه شخصی و خصوصی دارد. اگر فرد بخواهد معانی و مفاهیمی را که در تعامل با محیط به دست آورده است، آشکار کند، باید از اشکال بازنمایی استفاده کندتا به تجارب خود جنبه عمومی و همگانی بخشد.

فرایند تبدیل تجربه شخصی به تجربه عمومی و همگانی،فرهنگ مجموعه‌ای: از اشکال بازنمایی خلق و ایجاد کرده است که از طریق آن‌ها آگاهی فردی **تبدیل به معادل و هم‌ارزهای عمومی و همگانی آن می‌شود.**

خاصیت بازنمایی تجربه شخصی، در این صورت ویژگی‌ها و کیفیاتی که در این اشکال بازنمایی خلق می‌شوند، جزیی از محیط می‌شوند که بعدها فرد می‌تواند برآن تأمل کند و مورد بازبینی قرار دهد.

خلق این کیفیات و ویژگی‌های محیطی جدید است که «**امکان ویرایش، اصلاح، تجدیدنظر و تغییر اندیشه‌های بیان شده**» را ممکن می‌سازد. پس خلق یک شکل بازنمایی نه تنها **وسیله‌ای برای انتقال مفاهیم به دیگران است**، بلکه **بازخورد نیز برای فرد فراهم می‌آورد.**

معانی قابل‌انتقال در جریان بازنمایی، به وسیله شکلی از بازنمایی که به کار گرفته می‌شود، ساخته می‌شوند و البته محدود به آن نیز هستند. به تعبیری هر چیز قابل گفتن نیست. معنا و مفهومی شعرگونه نیازمند تفکری شاعرانه و نیز اشکال و قالب‌های مواجهه شاعرانه است.

مداخله نظام حسی و پیشینه تربیتی فرد در تکوین شناخت، باید توجه داشت که نظام حسی فرد و پیشینه تربیتی وی بیش‌تر در تکوین شناخت مداخله می‌کنند، در حالی که کیفیات سازنده محیط از جمله فرهنگ و نمادهای موجود در آن علاوه بر تکوین شناخت در فرایند بازنمایی نیز به نقش آفرینی اساسی می‌پردازند.

روایت‌نگاری تأملی

بی‌شک برای عملیاتی و تسهیل‌کردن فرایند«**تأمل**»، در تربیت‌معلم، به ویژه در **برنامه کاروزری**، شیوه‌ها و ابزارهای متنوع و بسیاری وجود دارد.(کالندرا و همکاران، ۲۰۰۸) اما در میان تمامی این ابزارها و شیوه‌ها، «**نگارش‌تأملی**» یا «**روایت‌نگاری تأملی**» شناخته‌شده‌ترین روش و رایج‌ترین این ابزارها است.(کایسر، ۲۰۰۴)

نگارش‌تأملی، روشی است که در آن افراد به طور عامدانه تجارب، افکار، و احساسات خود را با نوشتن مورد تأمل قرار می‌دهند.(گریمن و کوینگتن، ۲۰۰۷)

روایت‌نگاری تأملی، در واقع نوشته‌های دنباله‌دار تأملی هستند که یک دانشجو در طول یک ترم به شکل روزانه یا هفتگی در ارتباط با تجربیاتش می‌نویسد و افکار، احساسات و فرایند عمل‌اش را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد.

کتنیگ[1](۱۹۹۱)، دو مدل ساختارمند و بدون ساختار را در ارتباط با نگارش تأملی برای دانشجویان کاروزری ارائه کرده است:

در **مدل بدون ساختار**، دانشجویان موظف به نوشتن روایت هفتگی با فرمت‌باز هستند. آن‌ها می‌توانند هر چیز مربوط به تجربه‌شان را که برای‌شان مهم بوده است در روایت خود بنویسند. آن‌ها می‌توانند به راحتی مشاهدات، احساسات، نظرات، افکار، دانستنی‌های پیشین در مورد تجربه، تأملات و ... را با نگارشی غیررسمی در روایت‌های هفتگی خود بیاورند.

در **مدل ساختارمند**، اگرچه دانشجویان می‌توانند از شیوه‌ای غیررسمی برای نوشتن استفاده کنند اما ملزم به رعایت گام‌هایی هستند این مراحل شامل:

۱- **موادخام**، نوشتن و بیان رخداد یا رخدادهای مهم تجربه‌ای که پشت سرگذاشته‌اند(حدوداً یک یا نصف صفحه)،

۲- **نوشته‌توسعه‌یافته**، تفکر درباره اتفاق یا اتفاق‌های خاص که در قسمت قبل نوشته شده است و نوشتن خلاصه‌ای از اطلاعات قبلی که دانشجو در ارتباط با این موقعیت دارد به جهت تدوین فرضیه‌هایی که توضیح دهد چه طور و چرا این موقعیت ایجاد شده است.

۳- **بحث‌تأملی**، پردازش و دسته‌بندی در قالب اصطلاحاتی مانند«آن چه اتفاق افتاد و آن چه یاد گرفته شد».

۴- **نگاهی‌جامع**، توجه به این سه مرحله از ابتدا تا گام سوم و نوشتن یک روایت کلی که می‌تواند بسیار در هم تنیده باشد.

فرم الف: نگارش گزارش روزانه کاروزر

هدف(چالش ذهنی) کاروزر	انتظار دارم.....		
	رخدادها/ وقایع	تأملات	پیش‌بینی‌ها
ساعت اول			
ساعت دوم و....			
توصیه‌های معلم راهنما :			
توصیه‌های استاد راهنما :			
تأملات/ دیدگاه کاروزر :	آن‌چه آموختم: پرسش‌هایی که باید به آن پاسخ دهم:		
استاد راهنمای تحصیلی:		استاد راهنمای علوم تربیتی:	

کدگذاری در واقع سیستم سازمان‌دهی داده‌هاست. یک روش سیستماتیک کدگذاری داده این است که؛ در ضمن این‌که متن را می‌خوانید از خود سؤالاتی مانند موارد زیر را بپرسید:

- ❑ این عبارت چه چیزی را می‌گوید یا چه چیزی را نشان می‌دهد؟
- ❑ این عبارت مثالی از چیست؟
- ❑ این عبارت چه چیزی را پیش‌بینی می‌کند؟
- ❑ این عبارت به من می‌گوید چه اتفاقی افتاده است؟
- ❑ این عبارت نشان‌دهنده چه نوع رخدادی است؟
- ❑ این عبارت چه مفهومی را منتقل می‌کند؟

کلمه،عبارت یا هر عددی که شما به هریک از بخش‌های متن گزارش در پاسخ به سؤال‌های بالا اختصاص می‌دهید **یک کد** محسوب می‌شود. در نمونه گزارش فوق، از عدد برای کدگذاری استفاده شده است. البته پیشنهاد می‌شود کدها در قالب کلمه و عبارت انتخاب شوند.

فرایند کدگذاری باز، محوری/ انتخابی و مضامین

- ❑ کدهای ابتدایی از داده‌های خام استخراج می‌شوند. کدگذاری اولیه می‌تواند یک کلمه، یک عبارت و یا حتی عین کلام دانش‌آموز/ معلم باشد. محقق با خواندن دقیق متن به این کدهای اولیه می‌رسد حتی اگر تعداد کمی گزارش تهیه کرده‌اید، با توجه به هدف تحقیق خود می‌توانید کدگذاری اولیه را شروع کنید.
- ❑ **لیست اولیه طبقه‌بندی‌ها:** بعداز اصلاح کدها نوبت به سازمان‌دهی آن‌ها در طبقات و دسته‌ها می‌رسد. کدهای اولیه که دارای نقاط مشترکی هستند، زیرمجموعه یک کد جدید (دسته یا طبقه) قرار می‌گیرند.
- ❑ **بازبینی و اصلاح لیست اولیه طبقه‌بندی‌ها:** در این مرحله شما دوباره همان فرایند تکراری و رفت و برگشت را ادامه می‌دهید تا دریابید کدام دسته‌ها مهم‌تر از بقیه هستند و کدام دو دسته را می‌توان با هم ادغام کنید. دقت کنید هدف از کدگذاری این است که از کدگذاری‌های اولیه به مشخص‌کردن دسته‌ها و سپس مفاهیم و مضامین برسیم.
- ❑ **مشخص‌کردن مضامین و مفاهیم کلیدی:** گام آخر در کدگذاری، مشخص‌کردن مضامین اصلی است که معنای جمع‌آوری شده از داده‌ها را منعکس می‌کند. اگرچه هیچ قانون قطعی برای تعداد مضامینی که مشخص می‌کنید وجود ندارد اما؛ قطعاً مضامین کم‌تر و غنی‌تر برای تحلیل مفیدتر و بهتر خواهد بود. هرچه شما داده‌های خود را بیش‌تر بخوانید به اهمیت و ارزش بعضی از مضامین بیش‌تر پی می‌برید. تصمیم با شماست.
- ❑ **پنج تا هفت مضمون** اصلی می‌تواند حداکثر تعداد مضامینی باشد که شما مشخص می‌کنید. حتی ممکن است هر چه تبحر بیش‌تری در تحلیل کسب کنید به مضامین کم‌تری دست پیدا کنید.
- ❑ متأسفانه گاهی اصطلاحات کد و طبقه را به جای هم و یا حتی در ترکیب با هم به کار می‌برند، درحالی که این دو، در واقع دو جزء جداگانهٔ تحلیل داده‌ها هستند.

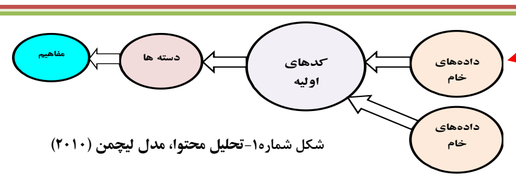

شکل شماره۱-تحلیل محتوا، مدل لیچمن (۲۰۱۰)

- ❑ به تعبیر *چارماز* (۲۰۰۶)، **کدگذاری**،«**استخوان‌های تحلیل** شما را می‌سازد» و **طبقات**، روابط و الگوهای میان طبقات را مشخص می‌کند یا به تعبیر دیگر طبقات ترکیب آن استخوان‌ها را در یک اسکلت کارآمد گردهم می‌آورد. نمونه گزارش کدگذاری شده و طبقه‌بندی کدها را در جدول زیر مطالعه کنید (شماره کدهای اولیه هستند).

کدهای اولیه	کدهای محوری	مضمون
❑ بعد از چند خط خواندن معلم سؤالی گفت و بچه‌ها در کتاب‌شان نوشتند و جوابش را علامت زدند۵۴,۲ ❑ برای ملموس نشان‌دادن درس، داستان نقی در سریال پایتخت را تعریف کرد که برای رسیدن به مقام بالا و موفقیت چقدر سختی کشید و به دانش‌آموزان گفت خدا برای رسیدن ما به قرب خودش تکالیف مثل نماز و روزه و چیزهای دیگر که ما فکر می‌کنیم سخت است را بر دوش ما نهاده است ۵۴,۳ ❑ همین جا یک سؤال را یادداشت کنید. آیا انجام تکالیف شرعی واجب است (دوبار تکرار می‌کند) جواب از زیر عنوان شروع تا آخر پاراگراف رو علامت بزنید (سؤال سطح دانش). ❑ ببینید بچه‌ها؛ قبل از سنّ تکلیف خدا از ما حجاب و نماز و روزه نمی‌خواد اما؛ خوبه ما تمرین داشته باشیم. مثلاً توی ماه رمضان روزه که می‌گیریم اما کامل نمی‌تونیم بهتره به صورت کله گنجشکی بگیریم. ۵۴,۴ ❑ مکلف‌شدن یعنی چی؟ یعنی به سن تکلیف رسیدن بالای مکلف‌شدن بنویسید یعنی به سن تکلیف رسیدن"(و همه می‌نویسند) ۵۴,۵ (سؤال سطح دانش)	آموزش با تأکید بر سؤالات مهم	آموزش سطحی
❑ خوب حالا این‌جا سؤال بنویسید: امام صادق (ع) در مورد جوانی که اطاعت خداوند را انجام می‌دهد چه فرمودند؟ ۵۴,۶ (سؤال سطح دانش) ❑ این سؤال رو یادداشت کنید: «مجتهد یا فقیه کیست؟» ۵۴,۷ (سؤال سطح دانش) ❑ این سؤال رو بنویسید : «فقیه یا مجتهد به چه کسی می‌گویند؟» «به افراد متخصص در دین فقیه یا مجتهد می‌گویند» ۵۴,۸ (سؤال سطح دانش)	سؤالات امتحانی در سطح دانش	
❑ (دست چند نفر از دانش‌آموزان بالا است و می‌خواهند سؤال بپرسند) که معلم می‌گوید:"درسمون میمونه. بچه‌ها سؤالات بمونه در زمان دیگه‌ای. بپرسید. چهارشنبه دیگه امتحان دینی دارید اون موقع اگه بهتون سؤال نگم می‌گید خانم یه ما سؤال نداریدِ که؟؟ پس بذارید اول درس، بعد سؤال‌ها"(شیوه آموزش معلم) ۵۴,۹ ❑ معلم: بچه‌ها این قسمت برای امتحان خیلی مهمه توجه کنید.(تأکید بر مهم بودن قسمت‌هایی از درس) ۵۴,۱۰ ❑ معلم: «سؤال خوبی کردی آفرین نداریِ.(معلم سؤال را دوباره تکرار می‌کند و می‌گوید: «بله ما می‌تونیم بنویسیم عادل باشه اما ممکنه این سؤال رو بدهند، این رو یادداشت کنید.(تأکید بر سؤال در آموزش)۵۴,۱۱	سؤالات امتحانی در سطح کتاب	

طراحی و اجرا: غلامحسین حسین‌زاده یوسفی- **آذرماه ۱۳۹۵**

راهنمای عملی برنامه کارورزی ۳
راهنمای تحلیل محتوا با رویکرد تلفیقی
داده‌نما / اینفوگراف شماره(۴/۲) ارائه نمونه عملی

سال تحصیلی ۹۶- ۱۳۹۵

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

مدیریت کارورزی و مدارس وابسته

راهنمای کدگذاری باز:

این رمزگذاری «فرایند تحلیلی است که مفاهیم را مشخص ساخته و ویژگی‌ها و ابعادشان را در داده‌ها کشف می کند؟ (استراس و کوربین، ۱۹۹۸، ۱۰۱) این مرحله ابتدایی فرایند تحلیلی بوده «تجربه داده‌ها، جداسازی آن‌ها و بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌های مجزا را در بر می گیرد. داده‌ها، برای توصیف هر واحد تحلیلی که می‌یابید- یک واژه، یک جمله، یک بند- به کار گرفته می‌شوند و از هر کدام از منابع شما قابل استخراج هستند: رونوشت یک مصاحبه، یادداشت‌های یک مشاهده، نوار ویدئویی ضبط شده، مقاله یک نشریه یا دفتر یادداشت روزانه پژوهشی خود شما.

تجزیه داده‌ها، نیازمند زیر سؤال بردن داده‌ها است. سؤال‌هایی که مطرح خواهید ساخت از این قبیل هستند:

- ✓ مبنای این دیدگاه چیست؟
- ✓ آیا سایر مشارکت‌کنندگان نیز عقاید مشابهی دارند؟
- ✓ آیا این مسئله به زمینه یا مفهوم خاصی ارتباط می‌یابند؟
- ✓ و...

شما فعالانه درگیر داده‌ها می‌شوید، مطالعات خود را به چالش می‌کشید و به تفسیر یافته‌های خود می‌پردازید. هدف این مرحله از تحقیق «شناسایی مفاهیم مجزا است» که واحدهای اصلی تحقیق در نظریه در حال تکوین شما می‌باشند.(استراس و کوربین، ۱۹۹۸)

راهنمای کدگذاری محوری:

«فرایند مرتبط ساختن مقولات با زیر مجموعه مقولات(محوری) نامیده می‌شود. زیرا کدگذاری حول محور یک مقوله روی داده و مقولات را در سطح ویژگی‌ها و ابعاد به هم مربوط می‌سازد»(استراس و کوربین،۱۹۹۸، ۱۲۳)

در این مرحله از داده‌های خام در شکل اولیه آن‌ها دور می‌شویم و به آماده‌سازی مقولات شکل گرفته طی مرحله اول تحلیل داده‌ها می‌پردازیم(اگرچه به طور مداوم به واحدهای اولیه داده‌هایی که ما را به ایجاد آن مقوله سوق داده‌اند رجوع خواهیم نمود). تفاوت عمده در این مرحله از تحلیل شناسایی شرایط به وجود آورنده یک پدیده خاص و زمینه‌ای است که پدیده در آن روی می‌دهد. در این مرحله به تفکر راجع به برخی مطالب هدایت می گردید.

- علت وقوع این پدیده چه بود؟
- زمینه‌ای که پدیده در آن روی داد چه بود؟
- شرایط مداخله‌گر چه بودند؟
- چه اقدامات و عواقبی در نتیجه آن پدید آمدند؟

همان‌طور که در این مرحله پیش می‌رویم به تدریج الگوهای درون داده‌ها ظهور می‌یابند؛ پیوندهای میان مقولات روابطی را به نظر می‌آورند و یک فرضیه‌کاری پدیدار می گردد. هنگامی که شروع به بسط این پیوندها نمودیم باید رابطه آن‌ها را با همه واحدهای داده‌ها در آن مقوله بازبینی کنیم؛ این نه تنها به تکوین نظریه بلکه به گردآوری داده‌های بیش‌تر کمک می‌نماید.

هدف الگو:

مشاهده تأملی موقعیت مدرسه و کلاس‌درس و نگارش روایت خود از آن مشاهده، توصیف و دریافت بازخورد از استاد/ معلم راهنما، کدگذاری باز، کدگذاری محوری به منظور رسیدن به مضامین/ مفاهیم، به منظور برقراری ارتباط میان مضامین و تبیین مسئله با استفاده از شواهدتجربی(مطالعه موقعیت) و مستندات علمی.

راهنمای کدگذاری باز (روش دستی/ ماشینی)

روش دستی:

برای کدگذاری باز به روش دستی باید زیر کلمه/ جملات موردنظر خط بکشید.

توجه: برای مبتدیان انتخاب **واحدتحلیل** «**جمله**» توصیه می‌شود.

روش ماشینی:

Home →

References →

«**بلوک کردن کلمه/ جمله موردنظر**» ←

Mark Entry: [کلد کردن کلمه/ جمله موردنظر]

توجه: ابتدا کدهای باز را در در جدول[ماتریس دسته‌بندی، ذیل چهار دسته زیر قرار دهید:

۱- معلم،۲- محیط، ۳- دانش‌آموز و ۴- برنامه‌درسی

Subentry: [درج شماره‌سریال **کدباز+ دسته‌بندی**]

توجه: درج شماره سریال کمک می‌کند که یک برآوردی از کمیت کدهای باز انتخابی داشته باشیم. با کلیک بر روی می‌توانید از تعداد کدهای باز مطلع شوید.

Home: [¶]

به انتهای صفحه بروید و «**فهرستی از کدهای‌باز دسته‌بندی شده**» را تهیه کنید:

Insert Index →

← ۱ **تحلیل محتوای نگارش تأملی** (داده‌های «فرم الف- مطالعه موقعیت» -متن تمرینی برای کدگذاری باز، دسته‌بندی و طبقه‌بندی داده‌ها، و تعیین کدهای محوری و مضامین برای مسئله‌یابی)

نام و نام خانوادگی دانشجو : ..... **رشته:** دبیری ریاضی

نام مدرسه و منطقه : ..... **نام معلم راهنما:** .....

پیش‌بینی من	**قبل از ورود به مدرسه با توجه به شناختی که سال قبل از همین مدرسه یا مدرسه دیگر به دست آوردی حدس بزن:** چون هم‌گروه من قبلاً در همین مدرسه کاروزرز بودند و توضیحاتی در مورد این‌جا داده بودند انتظار مدرسه‌ای با نظم و کادری مهربان و صمیمی و در عین حال با احترام را داشتم. و نیز معلمانی که از هر وسیله و فرصتی استفاده می‌کنند تا درس را به بهترین صورت ممکن تدریس کنند. انتظار برخوردی صمیمانه همراه با احترام را از کادر مدرسه داشتم. با توجه به توصیفات دوستم که سال پیش در این مدرسه کاروزر بودند انتظار دانش‌آموزانی سخت‌کوش و پرتوان را داشتم چرا که در گزارشات دوستم که از دانش‌آموزان این مدرسه نوشته بودند و من آن‌ها را مطالعه کرده بودم در تمام فعالیت‌های کلاس بچه‌ها شرکت داشتند و همیشه از معلم‌شان می‌خواستند که کار فرا تر از کتاب با آن‌ها کار کند و معلم‌شان هم از وسایل کمک‌آموزشی نوین و کارآمد استفاده می‌کردند.
توصیف وضعیت موجود شامل: (فضای فیزیکی مدرسه) (فضای عاطفی روانی بین کارکنان) (فضای فرهنگی تبلیغی مدرسه) (وضعیت فیزیکی و امکانات آموزشی کلاس) (معلم راهنما و برخوردهایش) (دانش‌آموزان کلاس)	وقتی از درب حیاط وارد مدرسه شدیم حیاط نسبتاً بزرگی را پیش روی خود دیدیم. بعد از آن ساختمان مدرسه قرار داشت. طبقه همکف امور آموزشی یعنی دفتر مدیر و معاون و اتاق دبیران و ... قرار داشت و در طبقه اول و دوم کلاس‌ها قرار داشتند. اول به اتاق معاون رفتیم و خودمان را معرفی کردیم. مدیر نیز مانند معاون بسیار خون گرم و گشاده روی بودند و از ورود ما بسیار خوشحال شدند. بعد از آن به اتاق دبیران رفتیم. در اتاق خدمتکار مدرسه حضور داشت، بعد از سلام و احوال‌پرسی از ما پرسیدند که برای ما صبحانه بیاورند یا نه که گفتیم قبلاً صبحانه خورده‌ایم. بعد از گذشت مدتی زنگ به صدا درآمد و معلمان به اتاق آمدند. یکی از دبیران که کم سن و سال بود برای بچه‌ها کلاس‌های فوق‌العاده برگزار می‌کردند و در مورد فلسفه و اسلام و . . . صحبت می‌کردند. خلاصه معلم ریاضی آمدند. خودمان را معرفی کردیم. ایشان نیز از حضور ما در مدرسه بسیار حوشحال شدند. (ایشان یکی از بهترین معلم‌های این مدرسه هستند که با پرسش‌هایی که از دانش‌آموزان داشتیم تقریباً همه آن‌ها از معلم هم از نظر تدریس و هم از نظر اخلاق راضی بودند.) در مورد فعالیت‌های ما سؤال کردند، ما نیز پاسخ دادیم. بعد از آن کتاب‌درسی را به ما دادند تا با مطالب آن آشنا شویم و با توجه به آن به گزینش فعالیت‌ها بپردازیم. معلمان شروع به خوردن صبحانه کردند و در حین صرف صبحانه بسیار صمیمانه ولی با احترام با هم صحبت می کردند و تا این‌که زنگ به صدا درآمد و ما همراه معلم سر کلاس رفتیم. معلم ما را به بچه‌ها معرفی کردند و بعد از آن از معلم بارها (که در هر کلاس۳-۴ نفر معلم‌یار وجود دارد که به پیش‌خوانی درس جدید و حل تمرین و تدریس می‌پردازند. و در حین تدریس و یا زمان‌هایی که معلم اجازه دهند مطالب‌درسی را برای دانش‌آموزانی که متوجه درس نشده‌اند توضیح می‌دهند و یا زمانی که معلم در کلاس حضور ندارد درس جدید را تدریس می‌کنند. و اگر بچه‌ها اشکالی در درس تدریسی آن‌ها داشته باشند معلم فقط دوره می‌کند.) در مورد تکالیف‌شان سؤال کردند تا ببینند تا چه اندازه در این جلسه معلم‌یارها آمادگی دارند و می‌توانند به معلم کمک کنند. حال شروع به تدریس «مبحث مقایسه کسرها با یکدیگر» کردند. در ابتدا انواع ساده‌کردن کسرها را با دانش‌آموزان مرور کردند. سپس یکی یکی از میان دانش‌آموزان بلند می‌شدند و روش کتاب را توضیح می‌دادند. (معلم این قسمت از کتاب را جلسه قبل به دانش‌آموزان گفته بود که پیش‌خوانی انجام دهند.) در این مدرسه معلم‌ها به فعالیت دانش‌آموزان امتیاز می‌دهند که با جمع‌شدن امتیازها و رسیدن به حد نصاب می‌توانند از مدیر جایزه بگیرند. که به نظر من ایده جالبی برای سخت‌کوشی و بالابردن توان آموزشی بچه‌ها است. در مورد روابط عاطفی در مدرسه باید گفت که این روابط در بین معلمان به صورت خیلی زیبا انجام می‌گیرد که در ساعات تفریح در دفتر دبیران کاملاً مشخص است. و نیز نحوه پیداکردن اعداد گنگ را روی محور آموزش دادند و چند مورد را تمرین کردند. در این مدرسه معلم‌ها به فعالیت دانش‌آموزان امتیاز می‌دهند که با جمع‌شدن امتیازها و رسیدن به حد نصاب می‌توانند از مدیر جایزه بگیرند. که به نظر من ایده جالبی برای سخت‌کوشی و بالابردن توان آموزشی بچه‌ها است. فضای فرهنگی و دینی و اسلامی مدرسه نمونه است. هر صبح با ورود معلم سر کلاس قرآن از پشت بلندگو پخش می‌شود و دانش‌آموزان آن را تکرار می‌کنند. و بعد از آن دعای فرج پخش می‌شود. بعضی از روزها هم زیارت عاشورا پخش می‌شود. و نیز حضور معلم پرورشی که در مورد دین و فلسفه با بچه‌ها کار می‌کند سبب بالا رفتن سطح درک و فهم آن‌ها می‌شود.
تأملات و تحلیل	حضور معلم برای کلاس‌های فوق‌العاده بچه‌ها و نیز بحث در مورد فلسفه و اسلام و .. موجب می‌شود که ذهن بچه‌ها از یک‌نواختی خارج شود و از کسالت در مدرسه و یکنواختی خارج شوند. خوش‌رویی مدیر و معاون و معلمان تأثیر به سزایی در اخلاق و منش دانش‌آموزان می‌گذارد. چرا که آن‌ها الگوهای بچه‌ها هستند. تعیین معلم‌یار در کلاس و پیش‌خوانی درس موجب تکاپو و فعال‌شدن بچه‌ها می‌شود. و نیز همه آن‌ها تلاش می‌کنند که معلم‌یار شوند پس در درس خواندن بیش‌تر تلاش می‌کنند. تلاوت قران و هم‌خوانی دانش‌آموزان همراه آن و تدبر در ترجمه آیات موجب شکوفایی دینی و اخلاقی در آن‌ها می‌شود.
چالش احتمالی و مسئله شناسایی شده	چالش و مسئله‌ای که در این مدرسه وجود دارد دانش‌آموزان سال ۹ است که امسال قرار است انتخاب رشته کنند و باید به آن‌ها اهمیت فراوانی داده شود و مشاوره و راهنمایی شوند. و این توجه فقط نباید در این سال صورت بگیرد بلکه کار را از سال‌های پایین باید شروع کنند.
آن‌چه آموختم	آن‌چه در این مدرسه آموختم این بود که هر رفتار و کرداری که از بچه‌ها سر می‌زند ریشه در رفتار کارکنان مدرسه دارد و هرچه رفتار کارکنان اصولی‌تر باشد به طبع بچه‌ها هم رفتار مناسبی دارند. و نیز از همان سال‌های ابتدایی به فکر آینده بچه‌ها باشیم و استعدادهای آن‌ها را بشناسیم و راه شکوفایی آن‌ها را فراهم کنیم.

۲ جدول شماره۱- تهیه فهرستی از کدهای باز:

- زمانی که معلم در کلاس حضور ندارد درس جدید را تدریس می‌کنند.
- زنگ به صدا درآمد و ما همراه معلم سر کلاس رفتیم.
- سپس به اتاق مدیر رفتیم و خودمان را معرفی کردیم.
- سپس یکی یکی از میان دانش‌آموزان بلند می‌شدند و روش کتاب را توضیح می‌دادند.
- هنگامی که معلم روحیه خوبی داشته باشد با دانش‌آموزان نیز خوب برخورد می‌کند
- وارد مدرسه شدیم حیاط نسبتاً بزرگی را پیش روی خود دیدیم. بعد از آن ساختمان مدرسه قرار داشت. طبقه همکف امور آموزشی یعنی دفتر مدیر و معاون و اتاق دبیران و ... قرار داشت و در طبقه اول و دوم کلاس‌ها قرار داشتند.
- فضای فرهنگی و دینی و اسلامی مدرسه نمونه است.
- فقط دانش‌آموزان به ریاضی و علوم و ... نیاز ندارند بلکه غیر از درس آن‌ها را از لحاظ بار عاطفی باید بالا ببریم.
- کتاب‌درسی را به ما دادند تا با مطالب آن آشنا شویم و با توجه به آن به گزینش فعالیت‌ها بپردازیم.
- گزارشات دوستم که از دانش‌آموزان این مدرسه نوشته بودند و من آن‌ها را مطالعه کرده بودم.
- هر صبح با ورود معلم سر کلاس قران از پشت بلندگو پخش می‌شود و دانش‌آموزان آن را تکرار می‌کنند.
- تعیین معلم‌یار در کلاس و پیش‌خوانی درس موجب تکاپو و فعال‌شدن بچه‌ها می‌شود.
- تلاوت قران و هم‌خوانی دانش‌آموزان همراه آن و تدبر در ترجمه آیات موجب شکوفایی دینی و اخلاقی در آن‌ها می‌شود.
- جلسه بعد هر کس در کلاس انجام دهد امتیاز می‌گیرد.
- چالش و مسئله‌ای که در این مدرسه وجود دارد دانش‌آموزان سال ۹ است که امسال قرار است انتخاب رشته کنند و باید به آن‌ها اهمیت فراوانی داده شود و مشاوره و راهنمایی شوند. و این توجه فقط نباید در این سال صورت بگیرد بلکه کار را از سال‌های پایین باید شروع کنند.
- حضور معلم برای کلاس‌های فوق‌العاده بچه‌ها و نیز بحث در مورد فلسفه و اسلام و .. موجب می‌شود که ذهن بچه‌ها از یکنواختی خارج شود و از کسالت در مدرسه و یکنواختی خارج شوند.
- مدیر نیز مانند معاون بسیار خون گرم و گشاده روی بودند و از ورود ما بسیار خوشحال شدند.
- معلم این قسمت از کتاب را جلسه قبل به دانش‌آموزان گفته بود که پیش‌خوانی انجام دهند و با آمادگی سر کلاس بیایند.
- معلم پرورشی که در مورد دین و فلسفه با بچه‌ها کار می‌کند سبب بالا رفتن سطح درک و فهم آن‌ها می‌شود.
- معلم ما را به بچه‌ها معرفی کردند.
- هم‌گروه من قبلاً در همین مدرسه کاروزر بودند و توضیحاتی در مورد این‌جا داده بودند.
- خلاصه معلم ریاضی آمدند. خودمان را معرفی کردیم.
- خوش‌رویی مدیر و معاون و معلمان تأثیر به سزایی در اخلاق و منش دانش‌آموزان می‌گذارد. چرا که آن‌ها الگوهای بچه‌ها هستند.
- دانش‌آموزان نیز معلم خوش‌اخلاق را الگوی خود قرار می‌دهند و با معلم و دوستان‌شان با روی خوش رفتار می‌کنند.
- در این مدرسه معلم‌ها به فعالیت دانش‌آموزان امتیاز می‌دهند که با جمع‌شدن امتیازها و رسیدن به حد نصاب می‌توانند از مدیر جایزه بگیرند.
- در تمام فعالیت‌های کلاس بچه‌ها شرکت داشتند
- در حین تدریس و یا زمان‌هایی که معلم اجازه دهند مطالب‌درسی را برای دانش‌آموزانی که متوجه درس نشده‌اند توضیح می‌دهند
- روش به دست‌آوردن عدد پی را از طریق محیط دایره آموزش دادند.
- معلم همراه دانش‌آموزان کار در کلاس و فعالیت‌ها را انجام دادند.
- معلم، شروع به تدریس «مبحث مقایسه کسرها با یکدیگر» کردند.
- معلمان شروع به خوردن صبحانه کردند و در حین صرف صبحانه بسیار صمیمانه ولی با احترام با هم صحبت می‌کردند
- معلمانی که از هر وسیله و فرصتی استفاده می‌کنند تا درس را به بهترین صورت ممکن تدریس کنند.
- همه آن‌ها تلاش می‌کنند که معلم‌یار شوند پس در درس خواندن بیش‌تر تلاش می‌کنند.
- یکی از دبیران که کم سن و سال بود برای بچه‌ها کلاس‌های فوق‌العاده برگزار می‌کردند و در مورد فلسفه و اسلام و . . . صحبت می‌کردند.
- در مورد روابط عاطفی در مدرسه باید گفت که این روابط در بین معلمان به صورت خیلی زیبا انجام می‌گیرد که در ساعات تفریح در دفتر دبیران کاملاً مشخص است.
- در مورد فعالیت‌های ما سؤال کردند، ما نیز پاسخ دادیم.
- در مورد تکالیف‌شان سؤال کردند تا ببینند تا چه اندازه در این جلسه معلم‌یارها آمادگی دارند و می‌توانند به معلم کمک کنند.
- در حین توضیح بچه‌ها، معلم انواع کسر متناوب و مختوم و... را توضیح دادند.
- معلم پرورشی که در مورد دین و فلسفه با بچه‌ها کار می‌کند سبب بالا رفتن سطح درک و فهم آن‌ها می‌شود.
- حضور معلم برای کلاس‌های فوق‌العاده بچه‌ها و نیز بحث در مورد فلسفه و اسلام و .. موجب می‌شود که ذهن بچه‌ها از یکنواختی خارج شود و از کسالت در مدرسه و یکنواختی خارج شوند.
- معلمان هم از وسایل کمک‌آموزشی نوین و کارآمد استفاده می‌کردند.
- نحوه پیداکردن اعداد گنگ را روی محور آموزش دادند و چند مورد را تمرین کردند.
- هر رفتار و کرداری که از بچه‌ها سر می‌زند ریشه در رفتار کارکنان مدرسه دارد و هرچه رفتار کارکنان اصولی‌تر باشد به طبع بچه‌ها هم رفتار مناسبی دارند.
- همیشه از معلم‌شان می‌خواستند که کار فرا تر از کتاب با آن‌ها کار کند.

۳ جدول شماره۲- دسته‌بندی کدهای باز:

اصول دسته‌بندی و طبقه‌بندی‌کردن کدها	انتظارات من قبل از شروع کاروزری	روز اول ورود به مدرسه	اجرای برنامه معلم یاری	الگوی تدریس معلم	اجرای سیستم امتیازی	برنامه درسی تلفیقی	برنامه پرورشی مدرسه	قضاوت زودهنگام (هنوز شواهد لازم برای تأیید/ رد این اظهارنظرها وجود ندارد)
❑ به تعبیر چارماز (۲۰۰۶)، **کدگذاری**، «**استخوان‌های تحلیل** شما را می‌سازد» و **طبقات**، روابط و الگوهای میان طبقات را مشخص می‌کند یا به تعبیر دیگر طبقات ترکیب آن استخوان‌ها را در یک اسکلت کارآمد گردهم می‌آورد. ❑ نمونه گزارش کدگذاری شده و طبقه‌بندی کدها را در جدول مقابل، مطالعه کنید: **راهنمای دسته‌بندی مقولات** مقولات، از توان ادراکی برخوردارند زیرا دسته‌های مفاهیم یا زیرمجموعه‌های مقولات را کنار هم قرار می‌دهند. این ویژگی‌ها ما را از «کدگذاری باز» به سوی «کدگذاری محوری» می‌برد. ● از دانشجویان خود خواستم چنین تصور کنند که یک ردیف جعبه کفش در اختیار دارند. ● روی هر جعبه نام و تعریف (ویژگی‌ها و ابعاد مجزا) یک طبقه را یادداشت می‌کنند؛ ● آن‌ها هر جعبه جدید را در پاسخ به یک جزء واقعی از داده‌های- نه از یک مفهوم انتزاعی- ایجاد می‌نمایند. یعنی هر جعبه کفش حاوی حداقل یک جزء از داده‌ها است؛ ● هربار که یک جزء جدید از داده‌ها در شواهد پیدا می‌شود، جدا و به آن جعبه منتقل می‌گردد و یا در صورت مناسب بودن برای پیش از یک جعبه فتوکپی می‌شود.	– گزارشات دوستم که از دانش‌آموزان این مدرسه نوشته بودند و من آن‌ها را مطالعه کرده بودم. – با توجه به توصیفات دوستم که سال پیش در این مدرسه کاروزر بودند انتظار دانش‌آموزانی سخت‌کوش و پرتوان را داشتم. – همیشه از معلم‌شان می‌خواستند که کار فراتر از کتاب با آن‌ها کار کند. – انتظار برخوردی صمیمانه همراه با احترام را از کادر مدرسه داشتم. – انتظار مدرسه‌ای با نظم و کادری مهربان و صمیمی و در عین حال با احترام را داشتم. – معلمانی که از هر وسیله و فرصتی استفاده می‌کنند تا درس را به بهترین صورت ممکن تدریس کنند. – معلم‌شان هم از وسایل کمک‌آموزشی نوین و کارآمد استفاده می‌کردند.	– هر صبح با ورود معلم سر کلاس قرآن از پشت بلندگو پخش می‌شود و دانش‌آموزان آن را تکرار می‌کنند. – وارد مدرسه شدیم حیاط نسبتاً بزرگی را پیش روی خود دیدیم. بعد از آن ساختمان مدرسه قرار داشت. طبقه همکف امور آموزشی یعنی دفتر مدیر و معاون و اتاق دبیران و ... قرار داشت و در طبقه اول و دوم کلاس‌ها قرار داشتند. – اول به اتاق معاون رفتیم و خودمان را معرفی کردیم. – ایشان نیز از حضور ما در مدرسه بسیار خوشحال شدند. – با رویی گشاده و مهربان ما را به سمت اتاق مدیر، راهنمایی کردند. – سپس به اتاق مدیر رفتیم و خودمان را معرفی کردیم. – مدیر نیز مانند معاون بسیار خون گرم و گشاده روی بودند و از ورود ما بسیار خوشحال شدند. – بعد از آن به اتاق دبیران رفتیم. – بعد از گذشت مدتی زنگ به صدا درآمد و معلمان به اتاق آمدند. – بعد از سلام و احوال‌پرسی از ما پرسیدند که برای ما صبحانه بیاورند یا نه که گفتیم قبلاً صبحانه خورده‌ایم. – خلاصه معلم ریاضی آمدند. خودمان را معرفی کردیم. – در مورد فعالیت‌های ما سؤال کردند، ما نیز پاسخ دادیم. – معلم راهنما، کتاب‌درسی را به ما دادند تا با مطالب آن آشنا شویم و با توجه به آن به گزینش فعالیت‌ها بپردازیم. – زنگ به صدا درآمد و ما همراه معلم سر کلاس رفتیم. – ایشان یکی از بهترین معلم‌های این مدرسه هستند که با پرسش‌هایی که از دانش‌آموزان داشتیم تقریباً همه آن‌ها از معلم هم از نظر تدریس و هم از نظر اخلاق راضی بودند.	– در هر کلاس۳-۴ نفر معلم‌یار وجود دارد که به پیش‌خوانی درس جدید، حل تمرین و تدریس می‌پردازند. – در حین تدریس و یا زمان‌هایی که معلم اجازه دهند مطالب‌درسی را برای دانش‌آموزانی که متوجه درس نشده‌اند توضیح می‌دهند. – زمانی که معلم در کلاس حضور ندارد درس جدید را تدریس می‌کنند. – تعیین معلم‌یار در کلاس و پیش‌خوانی درس موجب تکاپو و فعال‌شدن بچه‌ها می‌شود. – همه آن‌ها تلاش می‌کنند که معلم‌یار شوند پس در درس خواندن بیش‌تر تلاش می‌کنند. – به نظر من ایده جالبی برای سخت‌کوشی و بالابردن توان آموزشی بچه‌ها است.	معلم ما را به بچه‌ها معرفی کردند. – معلم، شروع به تدریس «مبحث مقایسه کسرها با یکدیگر» کردند. – ابتدا انواع ساده‌کردن کسرها را با دانش‌آموزان مرور کردند. – معلم این قسمت از کتاب را جلسه قبل به دانش‌آموزان گفته بود که پیش‌خوانی انجام دهند و با آمادگی سر کلاس بیایند. – در مورد تکالیف‌شان سؤال کردند تا ببینند تا چه اندازه در این جلسه معلم‌یارها آمادگی دارند و می‌توانند به معلم کمک کنند. – در حین توضیح بچه‌ها، معلم انواع کسر متناوب و مختوم و... را توضیح دادند. – سپس یکی یکی از میان دانش‌آموزان بلند می‌شدند و روش کتاب را توضیح می‌دادند. – از بچه‌ها خواستند در منزل به صورت عملی این کار را انجام دهند. – جلسه بعد هر کس در کلاس انجام دهد امتیاز می‌گیرد. – نحوه پیداکردن اعداد گنگ را روی محور آموزش دادند و چند مورد را تمرین کردند. – روش به دست‌آوردن عدد پی را از طریق محیط دایره آموزش دادند.. – ددر تمام فعالیت‌های کلاس بچه‌ها شرکت داشتند. – معلم همراه دانش‌آموزان کار در کلاس و فعالیت‌ها را انجام دادند.	– در این مدرسه معلم‌ها به فعالیت دانش‌آموزان امتیاز می‌دهند که با جمع‌شدن امتیازها و رسیدن به حد نصاب می‌توانند از مدیر جایزه بگیرند.	– از همان سال‌های ابتدایی به فکر آینده بچه‌ها باشیم و استعدادهای آن‌ها را بشناسیم و راه شکوفایی آن‌ها را فراهم کنیم. – فقط دانش‌آموزان به ریاضی و علوم و ... نیاز ندارند بلکه غیر از درس آن‌ها را از لحاظ بارعاطفی باید بالا ببریم. – چالش و مسئله‌ای که در این مدرسه وجود دارد دانش‌آموزان سال ۹ است که امسال قرار است انتخاب رشته کنند و باید به آن‌ها اهمیت فراوانی داده شود و مشاوره و راهنمایی شوند. و این توجه فقط نباید در این سال صورت بگیرد بلکه کار را از سال‌های پایین باید شروع کنند.	– معلم پرورشی که در مورد دین و فلسفه با بچه‌ها کار می‌کند سبب بالا رفتن سطح درک و فهم آن‌ها می‌شود. – حضور معلم برای کلاس‌های فوق‌العاده بچه‌ها و نیز بحث در مورد فلسفه و اسلام و .. موجب می‌شود که ذهن بچه‌ها از یکنواختی خارج شود و از کسالت در مدرسه و یکنواختی خارج شوند. – تلاوت قران و هم‌خوانی دانش‌آموزان همراه آن و تدبر در ترجمه آیات موجب شکوفایی دینی و اخلاقی در آن‌ها می‌شود. – بعد از آن دعای فرج پخش می‌شود. – بعضی از روزها هم زیارت عاشورا پخش می‌شود.	– یکی از دبیران که کم سن و سال بود برای بچه‌ها کلاس‌های فوق‌العاده برگزار می‌کردند و در مورد فلسفه و اسلام و . . . صحبت می‌کردند. – در مورد روابط عاطفی در مدرسه باید گفت که این روابط در بین معلمان به صورت خیلی زیبا انجام می‌گیرد که در ساعات تفریح در دفتر دبیران کاملاً مشخص است. – خوش‌رویی مدیر و معاون و معلمان تأثیر به سزایی در اخلاق و منش دانش‌آموزان می‌گذارد. چرا که آن‌ها الگوهای بچه‌ها هستند. – دانش‌آموزان نیز معلم خوش‌اخلاق را الگوی خود قرار می‌دهند و با معلم و دوستان‌شان با روی خوش رفتار می‌کنند. – هر رفتار و کرداری که از بچه‌ها سر می‌زند ریشه در رفتار کارکنان مدرسه دارد و هرچه رفتار کارکنان اصولی‌تر باشد به طبع بچه‌ها هم رفتار مناسبی دارند. ● همیشه از معلم‌شان می‌خواستند که کار فرا تر از کتاب با آن‌ها کار کند.	– معلمان شروع به خوردن صبحانه کردند و در حین صرف صبحانه بسیار صمیمانه ولی با احترام با هم صحبت می‌کردند. – در مورد روابط عاطفی در مدرسه باید گفت که این روابط در بین معلمان به صورت خیلی زیبا انجام می‌گیرد که در ساعات تفریح در دفتر دبیران کاملاً مشخص است. – خوش‌رویی مدیر و معاون و معلمان تأثیر به سزایی در اخلاق و منش دانش‌آموزان می‌گذارد. چرا که آن‌ها الگوهای بچه‌ها هستند. – دانش‌آموزان نیز معلم خوش‌اخلاق را الگوی خود قرار می‌دهند و با معلم و دوستان‌شان با روی خوش رفتار می‌کنند. – هر رفتار و کرداری که از بچه‌ها سر می‌زند ریشه در رفتار کارکنان مدرسه دارد و هرچه رفتار کارکنان اصولی‌تر باشد به طبع بچه‌ها هم رفتار مناسبی دارند. ● همیشه از معلم‌شان می‌خواستند که کار فرا تر از کتاب با آن‌ها کار کند.

● اکنون چه می گذرد یا کارها چگونه پیش می‌رود؟
● این جریان کار از چه نظر با اشکال مواجه است؟
● من در این مورد چه می‌توانم بکنم؟

← ۴ **ابتدا ساختار روایت‌ها را طبق راهنمای زیر در جدول شماره۲ اصلاح کنید:**

← ۵ **سپس داده‌های ویرایش شده را در جدول شماره ۲- طبقه‌بندی نمایید.** (یعنی برحسب روابط منطقی بین روایت‌ها، آن‌ها را به طور عمودی و زیر هم مرتب کنید.)

← ۷

تحلیل ساختار روایت‌ها

- ❑ **قاعده حذف:** انتخاب یعنی حذف همه گزاره‌هایی در متن که برای تفسیر گزاره‌های دیگر گفتمان مهم نیستند و بر حقایق دلالت ندارند.
- ❑ **حذف شدید:** که در صورت قوی‌تری از قاعده قبلی است. در این حالت جزییاتی که به لحاظ مکانی مهم هستند اما در سطح کلان‌تر فاقد اهمیت‌اند حذف می‌شوند.
- ❑ **تعمیم:** گزاره‌های غیر مرتبط حذف نمی‌شوند، بلکه با ساختن گزاره‌ای که به لحاظ مفهومی کلی‌تر است، آن را از جزئیات معنا شناختی جملات مربوط منتزع می کنیم.
- ❑ **ساختن:** در این حالت با جانشین ساختن گزاره‌ها در یک توالی مشترک، آن‌ها را با یکدیگر در نظر می گیریم. در حقیقت گزاره‌هایی را می‌سازیم که بر حقیقت کل دلالت دارند.
- ❑ **قاعده صفر:** در این حالت گزاره ها تغییر نمی‌یابد و مستقیما در سطح کلان پذیرفته می‌شوند.

فرایند انتخاب یک مقوله اصلی

استراس و کوربین(۱۹۹۸)، چارچوبی برای انتخاب یک مقوله اصلی ارائه نموده‌اند، «مقوله تنها در صورتی اصلی» تلقی می گردد که همه مقولات دیگر به گونه‌ای با آن ارتباط یابند. این مقوله باید در همه یا بیش‌تر موارد موجود بوده، به شیوه‌ای منطقی بدون گزینش داده‌ها برای ایجاد هماهنگی انتخاب شوند. اگر مرحله اول تحلیل را دنبال نموده، مقولات را با هدایت داده‌ها بسط دهید این امر به طور طبیعی روی خواهد داد. برای گزینش و دست‌کاری داده‌ها به منظور متناسب ساختن آن‌ها وسوسه نشوید. دشواری کار در این است که معمولاً بیش از یک مقوله اصلی موجود خواهند بود و شما هستید که باید مکشوفات خود را انتخاب و تفسیر نمایید.

طرح‌مسئله:

وضع موجود: معلم با تجربه، کلاس مورد مطالعه با به کارگیری طرح معلم‌یاری و طرح امتیازی توانسته جو همیاری را بین دانش‌آموزان کلاس ایجاد کند. منتهی به نظر می‌رسد همه برنامه‌درسی و فعالیت های یادگیری دانش‌آموزان در خدمت انتقال محتوای کتاب‌درسی و آماده‌کردن دانش‌آموزان برای موفقیت امتحانات‌پایانی در جریان باشد. در این میان، معلم پرورشی مدرسه برنامه کلاس‌های فوق برنامه خود را مستقلاً برنامه‌ریزی و اجرا می‌کند و هم‌چنین دانش‌آموزان پایه نهم که درس‌های مجزا را در کلاس‌درس تجربه می‌کنند در آینده نزدیک با چالش انتخاب رشته تحصیلی و شغلی نیز مواجه هستند.

وضع مطلوب: می‌خواهم با شناخت موقعیت‌مسئله(زمینه و بافت با استفاده از جو حمایت‌گرایانه مدرسه و با حفظ جو همیاری بین دانش‌آموزان کلاس و به کمک معلم راهنما، با کاربرد رویکرد تلفیقی در طراحی برنامه‌درسی و خلق فرصت‌های یادگیری در یک درس، دانش‌آموزان بتوانند به کمک پژوهش، به عنوان چارچوبی برای تقویت سطح درک و فهم خود از جهان اطراف به «ارتباط‌دادن موضوعات درسی مختلف» در عملکرد خود به آینده تحصیلی و شغلی خود بیندیشد. با درک فاصله منطقی بین «قصد و عمل»، و این واقعیت که چنین هدفی را نمی‌توان فقط در یک درس تجربه کرد.

۶ جدول شماره ۳- کدگذاری محوری و رسیدن به مفاهیم/ مضامین (بعد از کدگذاری باز، دسته‌بندی، تحلیل ساختار و طبقه‌بندی روایت‌ها نوبت به کدگذاری محوری به منظور رسیدن به مضامین/ مفاهیم می‌رسد.)

مضامین/ مفاهیم	وجود جو حمایت‌گرایانه در مدرسه			یادگیری سازمان یافته مبتنی بر مهارت معلم	جو همیاری در کلاس درس		برنامه‌درسی تلفیقی	
کدگذاری محوری	انتظار برخورد صمیمانه از کادر مدرسه	هماهنگی با معلم راهنما	روابط عاطفی	الگوی تدریس معلم	معلم‌یاری	طرح امتیازی	برنامه پرورشی مدرسه	
	انتظارات من قبل از شروع کاروزری	روز اول ورود به مدرسه	معرفی به کادر مدرسه	تدریس معلم	اجرای برنامه معلم یاری	اجرای سیستم امتیازی	مشاوره، راهنمایی تحصیلی و شغلی	آموزش دروس دینی
کدگذاری باز	● انتظار برخوردی صمیمانه همراه با احترام را از کادر مدرسه داشتم. ● انتظار مدرسه‌ای با نظم و کادری مهربان و صمیمی و در عین ح

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
مدیریت کارورزی و مدارس وابسته

راهنمای عملی برنامه کارورزی ۳

راهنمای تدوین طرح‌های کنش‌پژوهی

داده‌نما / اینفوگراف شماره(۴/۳) – ارائه نمونه عملی

سال تحصیلی ۹۶- ۱۳۹۵

الگوی طرح مسئله و ترسیم بیانیه مأموریت من «از طریق ترسیم نقشه مفهومی»

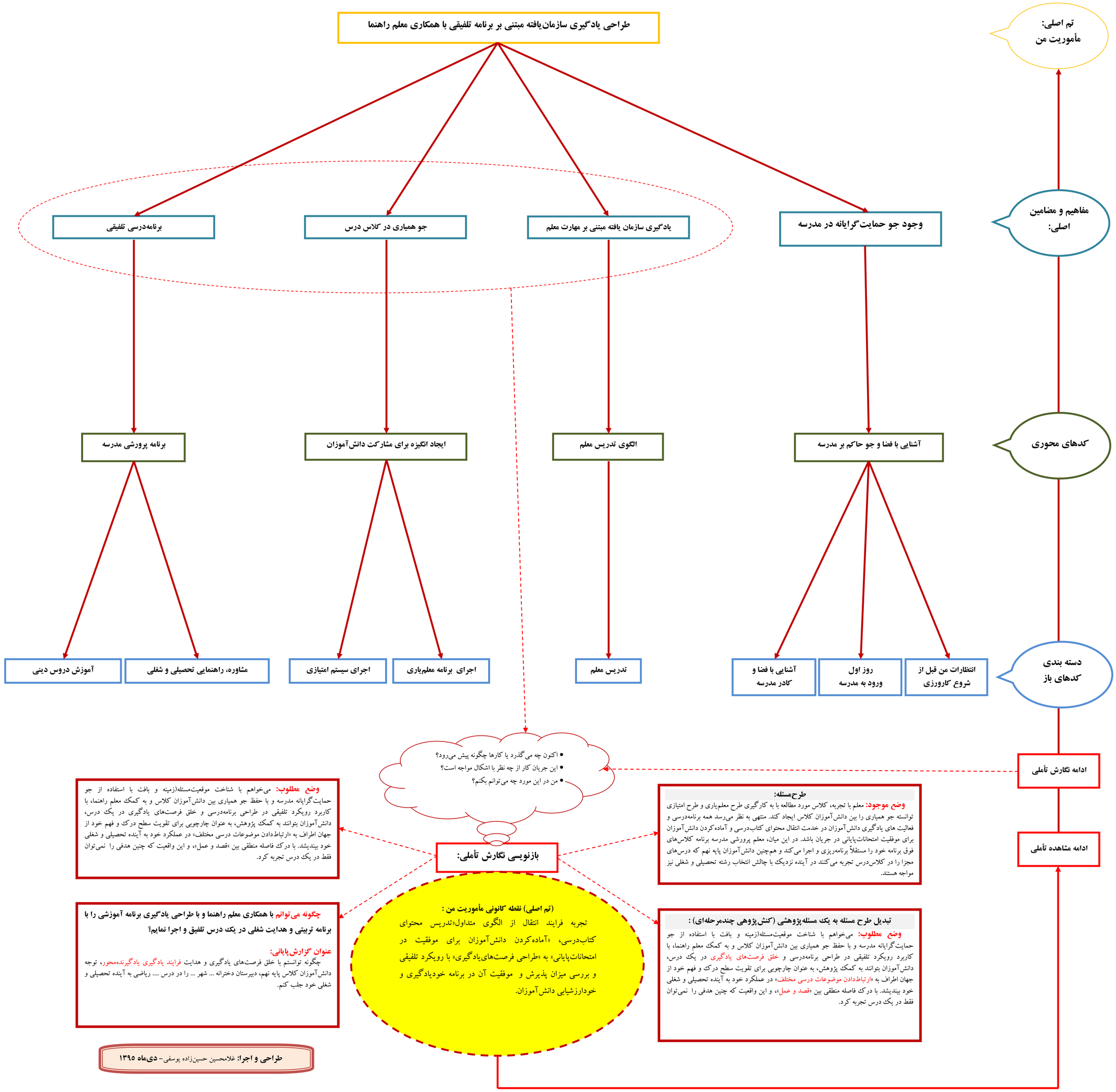

طراحی و اجرا: غلامحسین حسین‌زاده یوسفی – دی‌ماه ۱۳۹۵

راهنمای عملی برنامه کاروزی ۳
راهنمای تدوین طرح‌های کنش‌پژوهی

داده‌نما / اینفوگراف شماره(٤/٤) – ارائه نمونه عملی

سال تحصیلی ۹۶- ۱۳۹۵

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

مدیریت کاروزی و مدارس وابسته

انواع تأمل

تأمل حین عمل	در محیط کلاس/ مدرسه و تفکر درباره آن‌چه احساس می کنید و ابتکار عمل
تأمل پس از عمل	بعد از رویداد / رخداد و تفکر بر روی نکات برجسته/ چشم گیر
تأمل برای عمل	بر مبنای دلیل/ مقصد خاصی و طراحی برای مقصدی که به دنبال دست‌یابی به آن هستید
تأمل با عمل	آگاهی نسبت به عمل فردی در آینده/ یا مشارکت با دیگران

بازخورداکتشافی

۱) **مرحله قبل از مشاهده:** مرحله‌ای که راهنما و کارورز، یک تمرکز توافق‌یافته برای مشاهده دارند.

۲) **مرحله گزارش کارورز:** مرحله‌ای که کارورز، درس را از نقطه‌نظرخود توصیف می‌کند و راهنما، بدون ارزیابی‌کردن گوش می‌دهد.

۳) **مرحله تناوب‌ها(جایگزینی‌ها):** مرحله‌ای که راهنما و کارورز جانشین‌های متناوب و نتایج آن‌ها را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهند.

سطوح نوشتن تأملی

سطوح نوشتن	مؤلفه‌های نوشتار در هر سطح
سطح یک	**توصیف روزنگار:** توصیفی از آن چه که در کلاس روی داده است.
سطح دو	توصیف روزنگار + **تفسیر تحلیلی:** تلاش برای پاسخ به این پرسش که «چرا چنین چیزی رخ داد؟»
سطح سه	توصیف روزنگار + تفسیر تحلیلی+ **استفاده از مناسب متون علمی و نظریه :** نشان می‌دهد که چگونه از پیشینه علمی‌ای که در مورد درک و دانش‌حرفه ای وجود دارد استفاده می‌کند تا از تأمل حمایت کند، و پداگوژی را رشد دهد و یادگیری حرفه ای را غنی کند. تلاش برای پاسخ به پرسش‌های «**چرا چنین چیزی رخ داد؟**»، «**چه شناختی در مورد آن حاصل شده است**(چه دانش و نظریه هایی در مورد آن وجود دارد)، » **من چگونه می‌توانم از آن‌چه که نسبت به آن شناخت کسب شده است استفاده کنم تا عمل حرفه‌ای خود را بهبود بخشم؟**

معلم (جعبه ۱)

یادگیری سازمان‌یافته (جعبه ۵)

ادامه مشاهده تأملی و گفت و گو با معلم راهنما

ادامه بررسی آن‌چه که هنوز از الگوی تدریس معلم نمی‌دانم.

یادگیری سازمان یافته مبتنی بر مهارت معلم

مصاحبه با دانش آموزان و اولیاء و معلمان زیر نظر معلم راهنما

مطالعه موردی در مورد پیشینه و میزان موفقیت طرح معلم‌یاری در مدرسه/کلاس و استفاده از آن در طرح یادگیری

مصاحبه با مدیر، معلم راهنما، کارکنان و معلمان دیگر و دانش‌آموزان در مورد طرح

مطالعه موردی در زمینه سابقه و میزان موفقیت طرح امتیازی و اثرات آن بر یادگیری دانش آموزان

در بافتی که همه توجه‌ها به انتقال محتوای کتاب‌درسی و آماده کردن دانش آموزان برای موفقیت در امتحانات پایانی متمرکز است، چگونه می‌توانم، از طریق طراحی یادگیری یک درس، محیط یادگیری برای اجرای تجربی خود آماده کنم؟

- تهیه نقشه مفهومی درس
- پیروی از راهنمای عملی و سایر مستندات
- دریافت به موقع بازخورد از استاد راهنما
- همکاری نزدیک و جلب مشارکت معلم راهنما
- تمرین قبل از اجرا(با همیاری سایر دانشجویان)
- تهیه و تولید مواد آموزشی مناسب
- استفاده از داده‌های محیطی در حد دانش‌آموزان
- پیدا کردن الگویی خلاقانه برای برقراری ارتباط با درس

سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد (جعبه ۸)

بازتاب این تجربه در میان مدیران، معلمان، دانش‌آموزان و اولیاء

از این تجربه عملی چه آموختم؟

تدارک الگویی برای سنجش عملکرد دانش‌آموزان

محیط (جعبه ۴)

چگونه می‌توان برنامه پرورشی را با برنامه آموزشی تلفیق کرد؟

مصاحبه با مربی پرورشی و معلمان مدرسه زیر نظر معلم راهنما

برگزاری کلاس‌های فوق برنامه پرورشی

آیا مدیریت، معلمان و معلم‌راهنما از تجربه طرح‌یادگیری یک‌درس با رویکرد تلفیقی حمایت می‌کنند؟

مشاهده تأملی و گفت وگوهای تأملی (قبل، حین و بعد از طراحی یادگیری

جو حمایت‌گرایانه در مدرسه

آیا جو همیاری در کلاس درس با تجربه الگوی طراحی‌یادگیری حفظ شده و تقویت می‌گردد؟

مصاحبه با دانش‌آموزان قبل و بعد از تجربه

وجود جو همیاری در کلاس‌درس

دانش‌آموز (جعبه۲)

اجرای برنامه معلم‌یاری

اجرای طرح امتیازی

شواهد کافی نیست!

انتقال محتوای کتاب‌درسی

تبدیل طرح مسئله به یک مسئله‌پژوهشی (کنش‌پژوهی چندمرحله‌ای) :

وضع مطلوب: می‌خواهم با شناخت موقعیت‌مسئله(زمینه و بافت با استفاده از جو حمایت‌گرایانه مدرسه و با حفظ جو همیاری بین دانش‌آموزان کلاس و به کمک معلم راهنما، با کاربرد رویکرد تلفیقی در طراحی برنامه‌درسی و خلق فرصت‌های یادگیری در یک درس، دانش‌آموزان بتوانند به کمک پژوهش، به عنوان چارچوبی برای تقویت سطح درک و فهم خود از جهان اطراف به «ارتباط‌دادن موضوعات درسی مختلف» در عملکرد خود به آینده تحصیلی و شغلی خود بیندیشد. با درک فاصله منطقی بین «قصد و عمل»، و این واقعیت که چنین هدفی را نمی‌توان فقط در یک درس تجربه کرد.

نقطه کانونی (تم اصلی)

تجربه فرایند انتقال از الگوی متداول«تدریس محتوای کتاب‌درسی، «آماده‌کردن دانش‌آموزان برای موفقیت در امتحانات‌پایانی» به «طراحی فرصت‌های‌یادگیری» با رویکرد تلفیقی و بررسی میزان پذیرش و موفقیت آن در برنامه خودیادگیری و خودارزشیابی دانش‌آموزان.

عنوان گزارش‌پایانی: چگونه توانستم با خلق فرصت‌های یادگیری و هدایت فرایند یادگیری یادگیرنده‌محور، توجه دانش‌آموزان کلاس پایه نهم، دبیرستان دخترانه ... شهر ... را در درس .... ریاضی به آینده تحصیلی و شغلی خود جلب کنم.

برنامه درسی با رویکرد تلفیقی

چالش انتخاب رشته

برنامه‌درسی (جعبه ۳)

آیا معلم راهنما با مستندات این روش آشناست؟

- در اختیار گذاشتن مستندات برنامه کاروزری۳ در اختیار معلم راهنما و سایر معلمان علاقمند.
- جلب مشارکت معلم راهنما در فرایند طراحی، تدوین و اجرا
- پیش بینی تدوین مقاله مشارکتی با معلم راهنما برای انعکاس تجربه

آیا امکان تلفیق راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی در طراحی یادگیری برای درس مورد نظر قابل اجرا و مؤثر است؟

تعدیل طرح یادگیری به کمک استاد و معلم راهنما و نزدیک‌کردن آن به شرایط محیط یادگیری.

چگونه می‌توانم از فرایند طراحی، تدوین، تأمل، بازخورد، اجرا و ارزیابی و بازتاب آن

- مداومت در مشاهده و نگارش تأملی (آزاد/ در قالب فرم الف)
- ضبط صدا و عکس برای گفت و گوهای برنامه ریزی نشده
- پیش بینی ضبط ویدیویی (باموافقت معلم راهنما)
- پیش بینی پرسشنامه های نظرخواهی در صورت نیاز

مدیریت و نظارت بر محتوای علمی (جعبه ٦)

مدیریت و نظارت بر جو کلاس و فعالیت‌های یادگیری (جعبه ۷)

فرایند مستمر تحلیل داده‌ها: تحلیل داده‌ها یک بخش بسیار مهم از فرایند کنش‌پژوهی در کلاس درس است. فقط در این مرحله است که معلم می‌تواند اطمینان یابد که نتایج به دست آمده معتبر و ارزش‌مند است. چنان‌چه معلم پژوهنده به هر دلیلی نتواند به اندازه کافی به تحلیل داده‌ها بپردازد، مسلماً فاقد جایگاهی مطمئن برای اقدام به عمل خواهد بود. چهار مرحله کنش پژوهی در کلاس درس در کادر زیر خلاصه شده است:

سؤال/ فرضیه

ابزار و روش گردآوری داده‌ها

شماره جعبه‌های ۸ گانه بین مفاهیم کدگذاری / دسته‌بندی و پرونده‌های کارپوشه ارتباط برقرار می‌کند.

علامت‌گذاری «کلمات/ اصطلاحات/ مفاهیم / تجربه برای جستجو و مطالعه (فرایند تلفیق نظر با عمل)

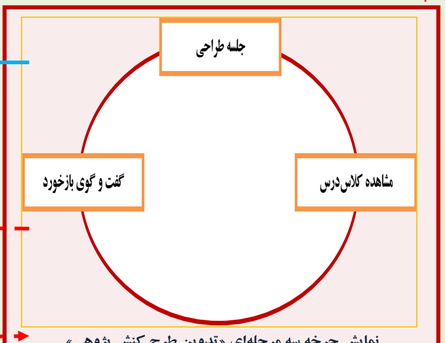

نمایش چرخه سه مرحله‌ای «تدوین طرح کنش پژوهی»

تعامل دانشجو با استاد/ معلم راهنما

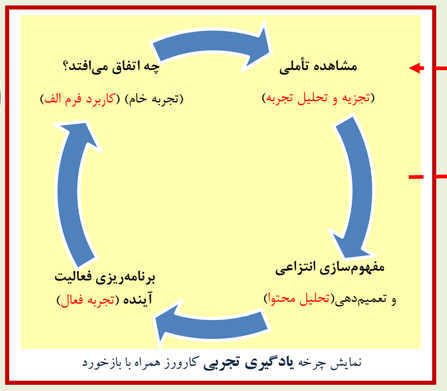

نمایش چرخه **یادگیری تجربی** کارورز همراه با بازخورد

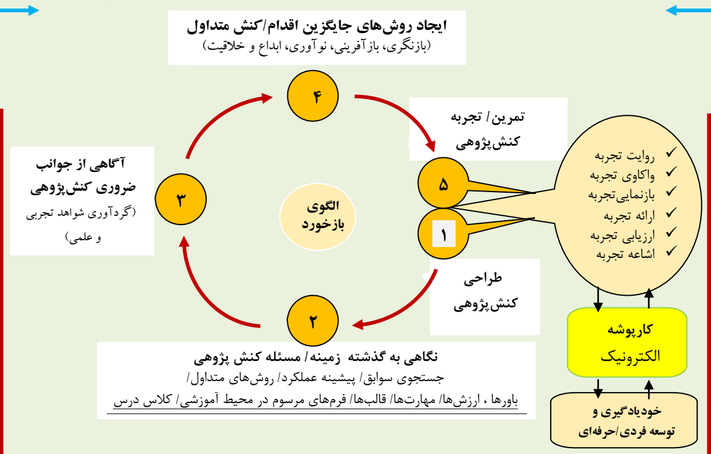

نمایش چرخه کاربردکارپوشه الکترونیک در طرح کنش‌پژوهی

فرایند تلفیق نظربا عمل (جستجوی داده‌ها و شواهد لازم برای تعریف مسئله)

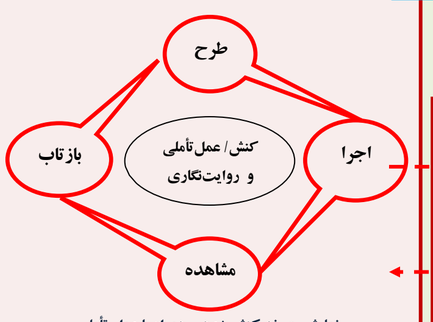

نمایش چرخه کنش‌پژوهی همراه با عمل تأملی

طراحی و اجرا: غلامحسین حسین‌زاده یوسفی– **دی‌ماه ۱۳۹۵**